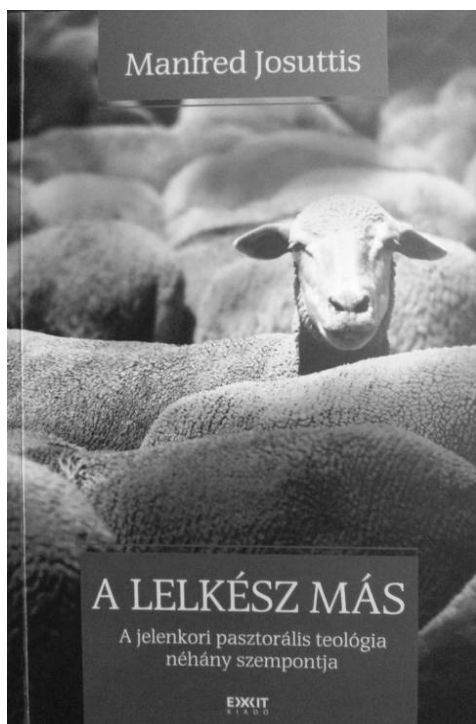

VARIA

Bibliopolium

Manfred Josuttis: *A lelkész más.*
A jelenkori pasztorális teológia néhány szempontja
Ford. Péntek András. Exit Kiadó, Kolozsvár 2017,
ISBN: 978-973-7803-36-8, 196 old.

Vallomása szerint Manfred Josuttis szívesen volt gyülekezeti lelkipásztor. Oktatóként gyakorlati teológiát tanított a göttingeni Georg August Egyetem teológiai fakultásán (1968–2001). Tudományos munkásságában nemcsak a homiletika kapott nagy hangsúlyt, hanem a pasztorálteológia is, és ennek művelése során igyekezett gyümölcsözővé tenni a humán tudományok és a társadalomtudományok, különösen a pszichológia meglátásait.

Manfred Josuttis *A lelkész más* című könyve most magyar nyelven is megjelent Péntek András lelkipásztor fordítói, Juhász Tamás nyugalmazott teológiai tanár fordítást ellenőrző munkája és az Exit Kiadó jóvoltából. A szerző a lelkipásztori hivatáskép tisztázásával szándékozott segíteni másoknak abban, hogy szívesen vállalják és örömmel végezzék a lelkészi szolgálatot.

Josuttis könyvének már a címe is kíváncsiságot vált ki. Mindenkinek van valamilyen elképzelése a lelkipásztorról. De mire vonatkozik a „más” jelző? Kihez viszonyítva más a lelkipásztor? Valóban más-e? S ha igen, akkor milyen tekintetben más? Miért más? Mit lehet kezdeni ezzel a mássággal?

Manfred Josuttis úgy látta, hogy a második világháborút követő néhány évtized a teológia identitásvesztésének és önazonosság-keresésének időszaka volt, és ez óhatatlanul rányomta bélyegét a lelkipásztori hivatásképre is. Könyve 1982-ben jelent meg, és már az előszóban a lelkipásztori hivatás körül jelentkező kérdésekre irányította az olvasó figyelmét. Úgy látja, hogy a protestáns lelkipásztor egy érdekes keverékszemély. A képzettsége és az öltözete szerint *tudós*. Szolgáltatásainak jellege alapján a *papok* sorába tartozik. Viszont teológ-

giai önértelmezése szemszögéből a legszívesebben *prófétaként* szeretne tevékenykedni. De a legtöbb időt minden bizonnyal az egyházi *adminisztrátor* és a *gyülekezeti szabadidős programok szervezőjének* szerepében tölti.

A könyv tartalomjegyzéke már az első rápillantáskor beszembesít a lelkipásztori hivatás alapvető és egyben kényes kérdéseire, ugyanis ilyen fejezet-címek sorakoznak benne: *A lelkipásztor és a tisztség*, *A lelkipásztor és a gyülekezet*, *A lelkipásztor és a hatalom*, *A lelkipásztor és az ige*, *A lelkipásztor és a halál*, *A lelkipásztor és az idő*, *A lelkipásztor és a pénz*, *A lelkipásztor és a szexualitás*, *A lelkipásztor és a kegyesség* és legvégül *A lelkészképzés*.

Manfred Josuttis szerint a lelkipásztor *akadémikus, szellemi munkát végező hivatalnok*. Nála a hitélet egybeesik a hivatással, a munkaidő pedig a szabadidővel. Nehezen vagy egyáltalán nem sikerül különválasztania hivatást és a családot.

Tehát „a lelkipásztor *más*” – állapítja meg a szerző. De bizonyos területeken más is akar lenni. Ezt már a maga hivatásának megválasztásával is jelezte. Ezzel már el is határolta magát más hivatásoktól és más céloktól. Számára nem a pénz a fontos, hanem Isten; nem is a hatalom, hanem a szeretet; nem az érvényesülés, hanem a szolgálat. Ezeknek megfelelően új, igazibb és jobb életre kívánja vezetni a rábízottakat. Ő maga más akar lenni, és másokat is meg akar változtatni. Ez megnehezíti életét, mert nem tud mindig megfelelni az önmagával szemben támasztott elvárásoknak, s ugyanakkor azt is kell tapasztalnia, hogy a gyülekezet megjobbítását célzó tervei is kudarcot vallanak. En-

nek általában csalódás, harag, sőt agresszió a következménye. A csalódás, harag és agresszió jelentkezhet önmagával és a gyülekezettel szemben.

A lelkipásztor legyen más. Ezt várja el a gyülekezet, az egyházi vezetés és a társadalom is. Azt várják el tőle, hogy olyan értékeket képviseljen, és olyan szabályoknak feleljen meg, amelyeket mindenki fontosnak és helyesnek tart még akkor is, ha a saját életében nem sikerül megvalósítania vagy betartania. Ezek az elvárások vesélyesek a lelkipásztor számára, mert figyelmen kívül hagyják az ő emberi mivoltát, törekenségét és megkísérthezőségét. Amennyiben a lelkipásztor igyekszik megfelelni ezeknek az elvárásoknak, nagyon nehezen tud szabadulni a ránehezedő nyomástól. Ez lehet annyira súlyos, hogy már alig-alig találja meg igazi önmagát. Ez az állandó teher adott esetben identitászarhoz és az ebből fakadó krízishez vezethet.

Miért időszerű Josuttis könyvének magyar nyelvű megjelenése? 1982-ben, amikor ez a munka megjelent, az Erdélyben szolgáló lelkipásztorok „más világban” éltek nyugati kollégáikhoz képest. A második világháború után berendezkedő kommunista hatalom minden eszközt bevetett ahhoz, hogy a lehető leghatékonyabban szűkítse az egyház mozgásterét, és hogy a lelkipásztor tevékenysége lehetőleg ne lépjen túl a templom falain. Egyetlen tulajdonképpeni szolgálati lehetőség az igehirdetés maradt, és ez határozta meg a lelkészi hivatásképet is. Vagyis a lelkipásztor az a személy, aki vasárnaponként prédikál, és jelen van az élet nagy fordulópontjainál.

Ebben az időszakban az erdélyi református teológiai gondolkodás mindig megmaradt az újreformátori irányzat hatása alatt, és a prédikációra összpontosított. A dialektikateológia szerint az igehirdető csupán szócsó, csatorna, amelyen át a fentről jövő üzenet eljut a hallgatóhoz. Ez az egyoldalú látásmód leszűkítette a lelkipásztori hivatásképet, és fölöslegesnek tartotta a lelkipásztor személyével való további foglalkozást.

A rendszerváltás után az egyház lépett az elszigeteltség szűkre szabott keretei közül, és képviselője, a lelkipásztor egyik pillanatról a másikra a társadalom nagy színpadán találta magát. Kulturális, sőt politikai rendezvények szervezője lett. Társadalmi szerepe felerősödött egy rövid időre, és úgy nézett ki, hogy mindenhez ért, vagy legalábbis értenie kellene. De viszonylag rövid időn belül kiderült, hogy sem az egyház, sem a lelkipásztor nem volt felkészülve az új szolgálati lehetőségekre, így hát nem is tudhatott megfelelő módon teljesíteni, és több területen nem tudta megtalálni a hangot a gyorsan változó társadalommal, és a rendszerváltás utáni első évtized vége felé elérkezett az identitásvesztés és önazonosság-keresés ideje: egyre több fórumon lett központi kérdés a lelkipásztori hivatás és identitás. Ezt az is jelzi, hogy a továbbtanuló erdélyi református lelkipásztorok túlnyomó része a lelkigondozás területén képezte magát az elmúlt majdnem három évtized alatt.

Amíg a rendszerváltás előtt majdnem minden az igehirdetésről szólt, napjainkban a lelkipásztort az anyagi alapok megteremtése és kezelése, va-

lamint az egyházi intézményrendszer megerősítése foglalja le. Az igehirdetés pedig ezeknek az árnyékába került. Ennek nyilvánvaló következményeként a lelkipásztori hivatáskép az egyházi hivatalnok irányába torzult az igehirdetői hivatás kárára.

A rendszerváltás utáni harmadik évtizedben ismét a vallás térvesztésének vagyunk tanúi. Az istentisztelet látogatás látványosan visszaesett, az értelmiség eltávolodott az egyháztól, az egyház és a lelkipásztor ismét a társadalom peremére és a templom falai közé szorult, véleményükre pedig nem kíváncsi a társadalom.

Ilyen körülmények között *A lelkész más* című könyv segítségünkre lehet hivatásképünk szükséges tisztázásában. Zavaróan éles fényt vet a lelkipásztori és egyházi élet, illetve szolgálat kényes kérdéseire. Kíméletlen szókimondással nevezi meg a dolgokat. Gondolkozásra, önvizsgálatra sarkall. Tükröt tart elénk. Arra kényszerít, hogy tisztázzuk hivatásképünket. Közben segít, hogy visszataláljunk hivatásunk lényegéhez, és hogy szívesen és örömmel gyakoroljuk azt.

Illesse köszönet mindazokat, akik hozzájárultak e könyv magyar nyelvű megjelenéséhez.

Minden lelkipásztort arra biztatok, hogy vegye kezébe ezt a könyvet, ne sajnálja az olvasásra és gondolkozásra fordítandó időt, mert ez meg fogja teremni a maga gyümölcsseit.

Székely József

(Elhangzott 2017. december 14-én a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet dísztermében megtartott hármaskönyvbemutatón.)